

A Magyar Kémikusok Egyesületének tudományos ismeretterjesztő folyóirata és hivatalos lapja

SZERKESZTŐSÉG:

Felelős szerkesztő: LENTE GÁBOR
KISS TAMÁS örökös tb. főszerkesztő
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztőbizottság:

KEGLEVICH GYÖRGY,
a szerkesztőbizottság elnöke,
BÁLINT MÁRIA, BUZÁS ILONA,
DOMBRÁDY ZSOLT, FÁBIÁN ISTVÁN,
GREINER ISTVÁN, HANCSÓK JENŐ,
ifj. SZÁNTAY CSABA, KALÁSZ HUBA,
KISS TAMÁS, MERNYÁK ERZSÉBET,
SKODÁNE FÖLDES RITA,
SZÉPVÖLGYI JÁNOS, TÖMPE PÉTER,
ZÉKÁNY ANDRÁS

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, DOBÓ DORINA,
KEGLEVICH KRISTÓF, KERTI GÁBOR,
NAGY GÁBOR, PAP JÓZSEF SÁNDOR

Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelők
A szerkesztésért felel: LENTE GÁBOR

Szerkesztőség: 1015 Budapest, Hattyú u. 16.

Tel.: 36-1-225-8777, 36-1-201-6883

Fax: 36-1-201-8056

E-mail: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete

Felelős kiadó: SZABÓ JÁNOS ZOLTÁN

Nyomdai előkészítés: HORVÁTH IMRE

Nyomás: Europrinting Kft.

Felelős vezető: ENDZSEL ERNŐ

ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete

Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank

10700024-24764207-51100005 sz.

számlájára „MKL” megjelöléssel

Előfizetési díj egy évre 11 400 Ft

Egy szám ára: 950 Ft. Külföldön terjeszti

a Batthyany Kultur-Press Kft.,

H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.

1251 Budapest, Postafiók 30.

Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:

SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,

1015 Budapest, Hattyú u. 16.

Tel.: 36-1-201-6883, fax: 36-1-201-8056,

e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális és archivált számaink honlapunkon

(mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541

HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)

HU ISSN 1588-1199 (online)

DOI: 10.24364/MKL.2024.03

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archívuma (EPA) archiválja

Nem ez a beköszöntő az első alkalom, amikor az itt megjelenő sorokat nem az adott számban megjelenő cikkek ajánlásának szeretném szentelni. Másról lesz szó: a magyar nyelv szerepéről a tudományban.

A belső indítást az adja ehhez a témához, hogy a Kémiai Osztály képviselőjeként részt vettem a Magyar Tudományos Akadémián működő Magyar Nyelv a Tudományban Elnöki Bizottság két őszi ülésén. A bizottság feladata elősegíteni azt, hogy „a magyar megmaradjon a tudományos élet nyelveként”.

Ez látszólag nemes cél, történetileg akár még a Magyar Tudományos Akadémia létrehozásának fő okaként sem túlzás említeni. Úgy érzem, hogy egy magyar nyelvű tudományos szakmai magazin szerkesztőjeként, illetve számos magyar nyelvű ismeretterjesztő cikk és könyv szerzőjeként többszörösen bizonyítottam már az elkötelezettségemet a magyar nyelv ügye iránt. Mégis súlyos kétségeim vannak afelől, hogy az ilyen szavakkal megfogalmazott céllal azonosulni lehet.

A magyar valójában soha nem volt a kémia nyelve. Az önálló tudományvá válás előtti időkben leginkább latinul, majd a 18. század végétől a 19. század közepéig franciául, utána németül, s a legutóbbi szűk évszázadban elsősorban angolul kell tudnia annak, aki a kémia legfrissebb kutatási eredményeit követni kívánja. Magyarul mélyebb kémiai ismeretekről írni és olvasni bő 150 éve lehet, s az ehhez szükséges nyelvi eszközöket az az igény teremtette meg, amely a magyar anyanyelvű, kémiát foglalkozásukként választó szakemberek lelkében megszületett. Ez az igény nem szűnt meg, legalábbis ilyesminek én a leghaloványabb jeleit sem tapasztalom. Miért kellene megvédeni valamit, ami nincs is veszélyben? Talán azért, mert utólag így könnyű lesz sikeresnek érezni magunkat?

Persze egy akadémiai bizottságot leginkább az ilyen kérdések belső vetületei foglalkoztatják. A Magyar Tudományos Akadémia számára a legkönnyebb beavatkozási pont az MTA doktora cím odaítélésének rendszere. Az MTA Doktori szabályzata eleve elő is írja, hogy az MTA doktora címet annak lehet adományozni, „aki hozzájárul az MTA akadémiai törvényben megfogalmazott küldetéséhez és közfeladatainak ellátásához, és amennyiben magyar anyanyelvű, segíti a tudomány magyar nyelven történő művelését”.

Számomra ebben a megfogalmazásban talán az a legfeltűnőbb, ami nincs benne: történetesen az, hogy a tudomány magyar nyelvű műveléséhez feltétlenül írásban kellene tennie a hozzájárulást a címre pályázóknak. Az pedig végképp nem követelmény, hogy magyar nyelven új kutatási eredményekről kellene bárkinek is beszámolni, noha a valóságban szóbeli formában gyakran még ez is megtörténik hazai szakmai konferenciákon vagy éppen akadémiai munkabizottsági üléseken.

A Magyar Nyelv a Tudományban Elnöki Bizottságban hallottakban súlyos tévedésnek gondolom azt az emelet, hogy a tudományos nyelv magyar nyelvű művelését kizárólag írásban tudja elképzelni. Bármilyen írásos mű egyetlen értelmé az olvasó. Ezért nagyon-nagyon rossz útnak tartanám, hogy ha a természettudományos, nemzetközi tudományágakban az Akadémia elsődleges kutatási eredményekre is magyar nyelvű publikációs követelményeket írna elő.

2024. március

Lente Gábor

TARTALOM

VEGYIPAR ÉS KÉMIATUDOMÁNY

Kutatási rendszerek – kutatói szabadság.

Beszélgetés **Blaskó Gábor** akadémikussal

70

SÉTÁK A TUDOMÁNY KÖRÜL

Róka András: Ahol még a csapból is a tudomány folyik

74

KITEKINTÉS

Inzelt György: Kiről neveztek el? Faraday törvényei. Első rész

79

Csupor Dezső: Ködpiszkáló. Sárkány ellen sárkányfű, látás ellen fecskefű?

83

Kutasi Csaba: Műszaki intézkedések és törekvések textilgyártás

fenntarthatósága érdekében

84

DÍJADATOK

VEGYÉSZLELETEK

Lente Gábor rovata

90

A HÓNAP KÉMIAI PUBLIKÁCIÓJA

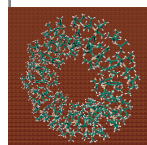
94

EGYESÜLETI ÉLET

95

A HÓNAP HÍREI

95

Címlapunkon:

A hónap molekulája:

18 metallocén-

egységes ciklocén,

$C_{46}H_{96}Eu_{18}Si_{36}$

(Lente Gábor

grafikája)